

Polismyndighetens strategi för narkotikabekämpning

Polisen

PM 2019:15

Saknr 420

<i>Avser område/ämne</i> Narkotikabekämpning	<i>Gäller för följande organisatoriska enheter (adressater)</i> Polismyndigheten
<i>Beslutad av/titel</i> Anders Thornberg, rikspolischef	<i>Föredragande/organisatorisk enhet</i> Lena Byström, nationella operativa avdelningen
<i>Beslutsdatum</i> 2019-06-04	
<i>Gäller från och med</i> 2019-06-04	<i>Giltighetstid</i> 2019-06-04–2024-06-01
<i>Ersätter dokument som upphävs</i>	

Innehåll

1	INLEDNING	4
2	INRIKTNINGAR OCH PRIORITERINGAR.....	5
2.1	Renodling.....	5
2.2	Samverkan	6
2.3	Kunskap.....	8
3	AVSLUTNING.....	9

1 Inledning

Den svenska narkotikapolitiken bygger på att begränsa både tillgång och efterfrågan i syfte att förebygga skadeverkningar och främja folkhälsan. Ett av medlen för att uppnå hälsa och välfärd är att kontrollera och bekämpa illegal produktion, försäljning och användning av narkotika.¹

I Polismyndighetens strategi för narkotikabekämpning beskrivs de övergripande tillvägagångssätten för hur myndighetens arbete ska bidra till regeringens mål och myndighetens egna långsiktiga mål och initiativ.

Polismyndighetens långsiktiga mål och strategiska initiativ har fastställts i Polismyndighetens strategi 2024.² Myndighetens strategi för narkotikabekämpning ska bidra till att myndigheten når de långsiktiga målen stark lokal närvaro och framgångsrik brottsbekämpning och upplärning samt de strategiska initiativen förbättra och framtidssäkra samt renodla och samverka. Polismyndighetens arbete inom narkotikaområdet ska vidareutvecklas utifrån ett helhetsperspektiv där myndigheten har en aktiv roll i att öka tryggheten och minska brottsligheten i samhället.

Arbetet är omfattande och bedrivs i flera dimensioner. Myndigheten arbetar brett, med alltifrån nationellt brottsutredande arbete mot gränsöverskridande grov organiserad brottslighet till lokalt brottsförebyggande arbete. Majoriteten av narkotikabrotten är ingripande- och spaningsbrott, vilket innebär att Polismyndighetens insatser för att förebygga, förhindra, upptäcka och ingripa mot den illegala handeln och tillverkningen är avgörande för att upptäcka och utreda narkotikabrottslighet.

Nationella och internationella erfarenheter visar att narkotikabrottsligheten har tydliga kopplingar till andra typer av brott, och genom att effektivt bekämpa narkotikabrott uppnås i många fall reducerande effekter på annan brottslighet.

Samstämmiga lägesbilder, beslagsstatistik samt operativa rapporter från Polismyndigheten och Tullverket³ visar att narkotikabrottsligheten ökar, vilket kommer att ställa allt större krav på Polismyndigheten under de kommande fem åren.

Strategin ska underlätta och leda till en enhetlig, strukturerad och rättssäker förmåga i det operativa arbetet samt leda till en ökad effektivitet inom såväl det brottsförebyggande som det brottsutredande arbetet på narkotikaområdet.

---

¹ En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016 – 2020, Skr 2015/16:86.

² Polismyndighetens strategi 2024, PM 2018:23.

³ Nationell beslagsstatistik (dnr STY 2018-436), Tullverket 2019, www.tullverket.se.

2 Inriktningar och prioriteringar

Polismyndighetens arbete på narkotikaområdet ska ha följande huvudinriktningar. Bedömningen att dessa huvudinriktningar är de mest lämpliga har gjorts utifrån myndighetens samlade kunskaper och erfarenheter på narkotikaområdet samt resultat och analyser från arbetet med att ta fram myndighetens strategi för narkotikabekämpning.

2.1 Renodling

Målsättningen för Polismyndighetens arbete mot narkotika ska vara att öka fokuseringen på polisens kärnuppdrag, dvs. öka tryggheten och bekämpa brottsligheten i samhället.

Handel med narkotika utgör en ekonomisk bas och drivkraft för många lokala kriminella nätverk, och den kriminella miljön i vilken handeln sker bidrar till att involvera och etablera unga personer i organiserad brottslighet. Konflikter som uppstår som en del av den lokala handeln med narkotika har nära koppling till det ökande våldet och användningen av skjutvapen.⁴ Polismyndighetens arbete i lokalsamhället ska därför präglas av ett helhetsperspektiv med förståelse för narkotikans koppling till sådana våldsbrott och annan grov brottslighet.

Det innebär att Polismyndigheten behöver koncentrera sina resurser med målet att identifiera och agera mot de kriminella aktörer som levererar narkotika samt de lokala kriminella aktörer som använder våld för att upprätthålla sina revir.

För att uppnå önskvärda resultat ska Polismyndigheten koncentrera sina resurser på brottsbekämpning och de uppgifter som endast myndigheten kan lösa. Polismyndigheten ska prioritera följande områden:

- Särskilda lokala fokusgrupper för att arbeta mot narkotika-, vapen- och våldsbrottslighet kan införas vid behov. Fokusgruppernas arbete ska utgå från den lokala lägesbilden.⁵ Fokusgrupperna ska prioritera en uthållig, systematisk och kvalitativ brottsbekämpning som syftar till att reducera tillgången på narkotika och vapen, att förverka brottsvinster samt att förebygga gängrelaterade konflikter och annan grov brottslighet.
- För att ytterligare öka tryggheten ska Polismyndigheten arbeta för att reducera antalet platser och miljöer där öppen narkotikaförsäljning och narkotikaanvändning förekommer. Syftet är att minska tillgången till, efterfrågan på samt exponeringen av narkotika i samhället. Målsättningen är

⁴ Brå rapport 2019:3, Skjutningar i kriminella miljöer – en intervjustudie.

⁵ Polismyndighetens verksamhetsplan 2019.

också att motverka rekrytering till narkotikahandel och annan organiserad brottslighet.

- Polismyndigheten ska prioritera att bidra till att de kriminella aktörer som levererar narkotika till öppna narkotikamarknader lagförs.

2.2 Samverkan

Narkotikabrottsligheten är omfattande och komplex – för att förebygga skadeverkningarna krävs en fungerande nationell och internationell samverkan samt kunskaps- och informationsutbyte mellan såväl flera av samhällets aktörer som mellan svenska och utländska myndigheter och internationella organisationer.

Utgångspunkten för Polismyndighetens arbete ska vara det faktum att narkotikabrottslighet är en förutsättning för många kriminella nätverk och att dess aktörer verkar på samtliga nivåer i nätverken. Aktörerna är kriminella personer med strategisk betydelse som verkar internationellt i den gränsöverskridande brottsligheten samt kriminella personer som är verksamma både nationellt och som lokala aktörer. De olika nivåerna i de kriminella nätverken samverkar också, både nationellt och internationellt.

Enligt Polismyndighetens erfarenheter uppnås en effektivare bekämpning av narkotikabrottsligheten genom nära samverkan, såväl inom myndigheten som mellan Polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter, övriga samhället samt utländska myndigheter och internationella organisationer. För att uppnå önskvärda resultat ska Polismyndigheten därför vidareutveckla och fördjupa samverkan med andra samhällsaktörer. Sådan samverkan ska bygga på tydlighet och respekt för de olika aktörernas uppdrag.

Polismyndigheten ska använda följande fokusområden:

- Arbetet mot narkotikabrottsligheten i lokalsamhället ska baseras på lokala lägesbilder och medborgarlöften.
- De lokala lägesbilderna ska omsättas i operativa planer för riktade insatser mot kriminella aktörer på lokal nivå. De operativa planerna ska tas fram på lokal nivå.
- Samverkan och informationsutbyte mellan underrättelse-, spanings- och brottsutredande funktioner på samtliga nivåer inom Polismyndigheten ska ytterligare fördjupas och förstärkas.

- Finansiella kompetenser ska i ökad omfattning användas i det brottsutredande arbetet för att förstärka möjligheten att förverka brottsvinster och upptäcka penningtvätt i samband med narkotikabrottslighet.

Polismyndighetens samverkan med andra statliga myndigheter, landsting, kommuner och frivilligorganisationer är viktiga delar i det narkotikarelaterade brottsförebyggande och brottsutredande arbetet. Följande fokusområden ska användas vid samverkan med övriga aktörer i samhället:

- Med utgångspunkt i metoden för medborgarlöften samt relevanta beslut⁶ ska nationella operativa avdelningen ge stöd till lokalpolisområdena med att ytterligare förstärka samverkan med andra statliga myndigheter, landsting, kommuner och andra organisationer.
- Polismyndigheten ska utifrån kärnuppdraget och specifika behov kopplade till de lokala lägesbilderna verka för att initiera gemensamma operativa och administrativa insatser i samverkan med andra myndigheter och lokala aktörer.
- Polismyndigheten ska i ökad utsträckning samverka med högskolor och andra kunskapscentra avseende de bakomliggande faktorerna för narkotikabrottslighet, nya typer av droger och rehabilitering av personer som dömts för brott relaterade till narkotika.
- Polismyndigheten bör i syfte att öka kvaliteten och effektiviteten i det brottsutredande arbetet ha en fortsatt dialog med Åklagarmyndigheten och gemensamt initiera och vidareutveckla framgångsfaktorer i narkotikaärenden.
- Polismyndigheten ska ytterligare förstärka den strategiska och operativa nationella samverkan med andra brottsbekämpande myndigheter för att möta den gränsöverskridande narkotikabrottsligheten.
- Polismyndighetens internationella engagemang i arbetet mot den gränsöverskridande narkotikabrottsligheten ska utgå ifrån internationella lägesbilder⁷ för brottsområdet. Deltagandet i det europeiska myndighetsgemensamma brottsbekämpande samarbetet⁸ ska förstärkas och vidareutvecklas.

⁶ Beslut om fastställande av Polismyndighetens metodstöd mot organiserad brottslighet i lokalsamhället och i utsatta områden (dnr A194.284/2015).

⁷ EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA).

⁸ EU:s policycykel inklusive Empact, rådets slutsatser om inrättande och genomförande av en policycykel för EU avseende organiserad och grov internationell brottslighet (dok. 15358/10).

2.3 Kunskap

Vid bekämpning av narkotikabrottsligheten ska Polismyndigheten arbeta kunskaps- och erfarenhetsbaserat.

För att möta den växande, komplexa och ofta gränsöverskridande narkotikabrottsligheten behöver Polismyndigheten förstärka det kunskapsbaserade arbetet i alla led. Syftet är att öka förutsättningarna för att skapa ett enhetligt, strukturerat och rättsäkert arbete, men också att tillförsäkra myndigheten förmåga att vidta adekvata åtgärder och göra rätt prioriteringar. Bekämpningen av narkotikarelaterad brottslighet ska utgå från lokala, regionala och nationella lägesbilder.

För att öka kunskapen bör arbetet så långt som möjligt bygga på lägesbilder som innehåller kartläggningar av kriminella aktörer i hela produktions- och distributionskedjan, från narkotikans ursprung och framställning till den lokala avsättningen. För att identifiera och möta nya kriminella aktörer och tillvägagångssätt krävs att relevant och värderad information tillvaratas, analyseras och delas mellan Polismyndighetens samtliga organisatoriska nivåer. Erfarenhetsbaserad relevant kunskap och samtida forskning ska på ett systematiskt sätt tillvaratas och delas i organisationen. Arbetsmetoderna ska vara kvalitetssäkrade och rättsligt säkerställda.

Informationstekniken och handeln med nya droger och narkotika på internet är en utmaning för Polismyndigheten. Kriminella aktörers ökande användning av informationsteknik kräver att Polismyndigheten använder nya kunskaper, arbetsmetoder och resurser. Användningen av krypteringstjänster och kryptovaluta som betalningsmedel vid köp och försäljning av narkotika på internet ställer krav på Polismyndighetens förmåga att avslöja och förverka dessa, mer dolda, vinster av brott.

En förstärkt förmåga på narkotikaområdet inbegriper att säkerställa en enhetlig och behovsanpassad narkotikautbildning. Det omfattar samtliga utbildningsnivåer, från den grundläggande polisutbildningen till vidareutbildningar. Förutsättningen för ett framgångsrikt arbete mot narkotika är att medarbetarna har en kombination av teori och praktik i sin utbildning. Följande fokusområden ska bidra till att Polismyndighetens arbete sker kunskaps- och erfarenhetsbaserat:

- Polismyndigheten ska säkerställa att alla poliser under grundutbildningen får en enhetlig och kvalitetssäkrad utbildning avseende myndighetens uppdrag på narkotikaområdet.
- Polismyndigheten ska säkerställa att vidareutbildningarna inom narkotikaområdet har adekvata och relevanta inriktningar samt uppdaterat läromaterial.

- Polismyndigheten ska säkerställa att befintliga specialistutbildningar för polisanställda vidareutvecklas till att även omfatta arbetet mot narkotikabrottslighet, exempelvis utbildning av förundersökningsledare.
- Valfungerande, beprövade och evidensbaserade arbetsmetoder och arbetssätt med konstaterade framgångsfaktorer ska implementeras i Polismyndighetens bekämpning av narkotikarelaterad brottslighet.
- Polismyndigheten ska ta till sig ny och relevant kunskap i myndighetens brottsbekämpande arbete med att kartlägga och utreda handeln med narkotika och andra livshotande droger som marknadsförs på internet. Arbetet ska förstärkas och utvecklas ytterligare. Arbetet mot livshotande droger med koppling till narkotikarelaterad dödlighet ska prioriteras.
- Polismyndigheten ska noga följa utvecklingen på narkotikaområdet och i lämpliga fall föreslå ny lagstiftning samt ändringar i annan för narkotikabekämpningen relevant lagstiftning⁹ för att effektivt kunna bekämpa narkotikarelaterad brottslighet.

3 Avslutning

Polismyndighetens strategi för narkotikabekämpning ska ligga till grund för arbetet med att ta fram handlingsplaner. Handlingsplanerna kan tas fram på nationell, regional och lokal nivå och ska beskriva på vilket sätt de olika delarna i strategin ska genomföras.

---

⁹ Se till exempel rapporten Nationell lägesbild fentanylanaloger, Polismyndighetens nationella operativa avdelning den 19 juni 2018.